Universiteit
Leiden
The Netherlands

Word order and information structure in New Testament Greek

Kirk, A.

Citation

Kirk, A. (2012, November 21). *Word order and information structure in New Testament Greek*. *LOT dissertation series*. Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/20157

Version:	Not Applicable (or Unknown)
License:	Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/20157

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle http://hdl.handle.net/1887/20157 holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Kirk, Allison
Title: Word order and information structure in New Testament Greek
Issue Date: 2012-11-21

Samenvatting in het Nederlands

Het onderwerp van deze dissertatie is de relatie tussen variatie in woordvolgorde enerszijds, en informatiestructuur anderszijds, in de taal van het Nieuwe Testament, het Koinè Grieks. In het Nieuw Testamentisch Grieks vinden we een grote variatie in de volgorde van de belangrijke zinsdelen: werkwoorden, objecten en subjecten. Alle permutaties van deze elementen (respectievelijk V, O en S) zijn te vinden in declaratieve hoofdzinnen:

(1) SVO clause
Abraàm egénne:sen
Abraham.NOM.SG.M verwekken.3SG.AOR.IND.ACT
tòn Isaák
de.ACC.SG.M Isaac.ACC.SG.M
'Abraham werwekte Izac'
Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ (Mt 1:2)

(2) VSO clause
megalúnei he: psuk^{h}é: mou
groot.maken.3SG.PRES.IND.ACT de.NOM.SG.F ziel.NOM.SG.F mijn.GEN.SG
tòn kúrion
de.ACC.SG.M Heere.ACC.SG.M
'Mijn zeil maakt groot de Heere.'
Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον (Lk 1:46)

(3) SOV clause
hai aló:pekes p^{h}o:leoùs
de.NOM.PL.F vos.NOM.PL.F hol.ACC.PL.M
ék^{h}ousin
hebben.3PL.PRES.IND.ACT
'De vossen hebben holen'
Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν (Mt 8:20)

(4) OVS clause
toútous toùs dó:deka apésteilen
deze.ACC.PL.M de.ACC.PL.M twaalf uitzenden.3SG.AOR.IND.ACT
ho Ie:soûs
de.NOM.SG.M Jesus.NOM.SG.M
'Deze twaalf zond Jesus uit.'
Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς (Mt 10:5)

(5) VOS clause
épempsen p^{h}ílous ho hekatontárk^{h}e:s
sturen.3SG.AOR.IND.ACT vriend.ACC.PL.M de.NOM.SG.M hoofdman.NOM.SG.M
'de hoofdman stuurde enekele vrienden'
ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης (Lk 7:6)

(6) OSV clause

taûta	gàr	pánta	tà	ét^{h}ne:
deze.ACC.PL.N	PCL	al.ACC.PL.N	de.NOM.PL.M	volken.NOM.PL.M
toû	kósmou	epize:toûsin		
de.GEN.SG.M	werld.GEN.SG.M	zoeken.3PL.PRES.IND.ACT		

'Want naar al deze dingen zoeken de volken van de werld'

ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν (Lk 12:30)

Talen met een grote variatie in woordvolgorde worden vaak gekenschetst als talen met 'vrije woordvolgorde,' of 'nonconfigurationele' talen. In dit proefschrift stel ik dat in de onderzochte taal woordvolgorde allerminst vrij is, maar dat de variatie beperkt wordt door consituentstructuur en gedeeltelijk bepaald wordt door informatiestructuur en informatiestructuur, zoals bijvoorbeeld Topic en Focus. Informatiestructuur betreft de verdeling van pragmatische arbeid, of het gaat om nieuwe of reeds bekende informatie, en of de informatie contrastief is. Het is dus correcter om te stellen dat het Nieuw Testamentisch Grieks 'informatie-configurationeel' is (É. Kiss 1995). Ik volg een aanpak waarin kenmerken van informatiestructuur in de syntaxis gecodeerd zijn, en waarin deze kenmerken verplaatsing van constituenten ontketenen. Specifieker, deze verplaatsing gaat van de basispositie of projecties op TP-niveau naar hogere posities in de linkerperiferie.

In hoofdstuk 2 behandel ik standaard woordvolgorde, terwijl ik een aantal definities behandel die eerder zijn voorgesteld. De term 'standaard woordvolgorde' is problematisch in een taal met een hoge mate van variatie in woordvolgorde. Ik neem een definitie van standaard woordvolgorde aan, die rekening houdt met zowel frequentie als pragmatische neutraliteit. Ik presenteer een eerste overzicht van declaratieve hoofdzinnen uit vier Nieuw Testamentische boeken (*Matteüs*, *Lucas*, *1 Korinthiërs* en *Openbaring*), die zowel een subject, een werkwoord als een object bevatten. Zowel SVO als VSO komen geregeld voor, hoewel opgemerkt dient te worden dat SVO frequenter is. Daarnaast is er aanzienlijk verschil tussen de vier boeken. In 1 Korinthiërs, bijvoorbeeld, komt geen enkele VSO-zin voor, terwijl Openbaring grotendeels VSO- en SVO-zinnen bevat, en vrijwel geen andere volgordes. Een gedetailleerder inspectie leert dat SVO en VSO in een pragmatisch neutrale omgeving voorkomen, in tegenstelling tot SOV, OVS, OSV en SVO. Preverbale constituenten, bijvoorbeeld, zijn òf contrastief, òf lexico-semantisch gemarkeerd. In sommige gevallen worden preverbale constituenten vooraf gegaan door het partikel *kaí* "en"/ "ook", en soms bevatten preverbale constituenten reflexieve of anaforische modificeerders. Ik concludeer dat we de standaard woordvolgorde het best kunnen beschrijven als VSO, met SVO als alternatieve standaard woordvolgorde. Deze situatie doet zich regelmatig voor in andere talen (Greenberg 1966).

In hoofdstuk 3 ga ik verder in op de VSO-SVO alternantie, vanuit een typologisch en theoretisch perspectief. Ik concentreer daar op de structurele positie van subjecten en werkwoorden. Ik bespreek correlaties tussen *rich verb agreement*, *rich*

tense synthesis en nul-subjecten en werkwoordsverplaatsing naar T, waarbij ik concludeer dat V-naar-T verplaatsing voorkomt in deze taal. Deze conclusie wordt verder ondersteund door distributieve feiten, betreffende de relatieve positie van werkwoorden en adverbia op VP-niveau, en de relatieve positi van werkwoorden en modale en evidentiële partikelen. Met betrekking tot de positie van het subject laat ik zien dat er distributieve evidentie is voor subjecten binnen de VP. Een voorbeeld van deze evidentie is de positie van het subject in relatie tot adverbia op VP-niveau, en verplaatste (*shifted*) objectpronomina. Er blijkt weinig evidentie te zijn dat subjectconstituenten in de standaard Spec,T subjectpositie staan. Aan de hand van distributieve evidentie blijkt dat preverbale subjecten hoger in de structuur staan dan Spec,T. Daarnaast hebben veel preverbale subjecten gemarkeerde eigenschappen, en hebben ze dezelfde distributie als objecten van dezelfde lexicale categorie (bijvoorlbeeld, sterke en negatieve quantoren en specifieke indefiniete nomina of pronomina). Dit doet vermoeden dat deze constituenten niet preverbaal zijn met als doel om het [EPP]-kenmerk te checken; dat zij dus niet in Spec,T staan. Alexiadou en Anagnostopoulou (1998) stellen dat de Spec,T-positie in het moderne Grieks niet geactiveerd is, en ik laat zien dat Nieuw Testamentisch Grieks in dit opzicht eigenschappen deelt met Modern Grieks. Voorbeelden hiervan zijn de afwezigheid van nul-expletieven en *Definiteness Restriction*-effecten.

In hoofdstuk 4 behandel ik de in hoofdstuk 2 als gemarkeeerd aangeduide woordvolgordes OVS, OSV, SOV en SVO. Ik stel dat deze afgeleid zijn door middel van topicalizatie en focusverplaatsing van preverbale argumenten. Na een overzicht van de literatuur over de termen Topic en Focus bestuurdeer ik topicalizatie en focusconstructies in het Nieuw Testamentisch Grieks. Ik behandel de distributie van foci van nieuwe informatie, correctieve foci, additieve foci en contrastieve foci. Met betrekking tot Topic maak ik verschil tussen *shifting* topics, contrastieve topics en bekende topics, op de manier die beschreven is in Frascarelli & Hinterhölzl (2007). Ik vind evidentie voor de volgorde Topic Phrase > Focus Phrase > Familiar Topic Phrase, waarbij in de hoogste Topic Phrase òf contrastieve, òf *shifting* topics voorkomen. Daarnaast wordt de distributie van quantificationele argumenten opnieuw geëvalueerd. Hier beargumenteer ik dat sterke quantoren topicalizatie of focusverplaatsing ondergaan, terwijl negatieve quantoren zich op focusprojecties richten.

Hoofdstuk 5 gaat over woordvolgorde in vraagzinnen. Ik onderzoek zowel de volgorde van constituenten in vragen, als de volgorde van vraagwoorden en vraagpartikels in relatie tot ander materiaal in de linkerperiferie, zoals topic- en focusconstituenten. Ik laat hier zien dat vraagzinnen dezelfde variatie in woordvolgorde toelaten als declaratieve zinnen. Zowel SV als VS komt voor, en ik stel dat werkwoord- en subjectverplaatsing op dezelfde manier plaatsvind als in declaratieve zinnen. Het belangrijkste verschil in de derivatie van vraagzinnen ten opzichte van declaratieve zinnen is dat bij de eersten er sprake is van *wh*-verplaatsing van het het bevraagde argument of adjunct. Ik evalueer de structurele positie van *wh*-interrogatieven en vraagpartikels met betrekking tot getopicalizeerde en gefocuste constuenten, en het inferentiële partikel *ára*. Ik laat zien dat *wh*-

interrogatieven vóór gefocuste frasen voorkomen, en dat getopicalizeerd materiaal zowel vóór als na *wh*-interrogatieven en vraagpartikels voorkomt. Ik concludeer dat *wh*-interrogatieven en vraagpartikels in de Specifier staan van de projectie die modifceerders huisvest. Evidentie over meervoudige *wh*-verplaatsing ondersteunt het voorstel verder dat een projectie, die Force-specificatie tot doel heeft, plaats biedt aan *wh*-interrogatieven. De conclusie van dit hoofdstuk is dat de linkerperiferie van het Nieuw Testamentisch Grieks de volgorde heeft die weergegeven is in (7), waar *wh*-elementen en vraagpartikels in Spec,ForcP staan, en het partikel *ára* het hoofd is van EvidP.

(7) TopP > ForceP > EvidP > FocP > (Fam)TopP > Fin/IP

In hoofdstuk 6 onderzoek ik relatiefzinnen, de niet-bevragende tegenhangers van *wh*-vragen. Dit hoofdstuk laat zien dat dezelfde constituentvolgordes mogelijk zijn in zowel relatiefzinnen, vraagzinnen als declaratieven zinnen. Een belangrijk aandachtsgebied in dit hoofdstuk is de variabele positie van relatieve pronomina en nominale hoofden of antecedenten, en de syntactische structuur van subordinatie in relatiefzinnen. In het Nieuw Testamentisch Grieks komen zowel ingebedde (hoofd-extern) als aangrenzende (correlatieve) relatiefzinnen voor. In correlatieven volgt het nominale hoofd op een relatief pronomina, terwijl in ingebedde bijzinnen de volgorde omgekeerd is. Im sommige gevallen van correlatieven, echter, komt het nominale hoofd vóór het relatieve pronomen. Ik stel dat het Nieuw Testamentisch Grieks bewijs vormt voor de *raising analysis* van relatiefzinnen, waarin het antecedent binnen de bijzin gegenereerd wordt en vervolgens omhooggeplaatst wordt naar een positie die – lineair gezien – vóór het relatieve pronomen staat (Kayne 1994; Bianchi 1999; de Vries 2002). Het cuciale verschil tussen een hoofd-externe bijzin en een correlatief is dat de eerste een genominaliseerde bijzin is, geselecteerd door een *Determiner*-hoofd in de hoofdzin. Correlatieven, aan de andere kant, zijn niet genominaliseerd, maar zijn quantificerende expressies die variabele demonstratieven binden (Dayal 1996; Grosu & Landman 1998). Een consequentie hiervan is dat de NP niet omhoogverplaatst naar een positie die lineair aan het relatieve pronomen vooraf gaat, maar dat deze lager in de bijzin blijft. In het geval van correlatieven met antecedenten die lineair voorafgaan aan relatieve pronomina, stel ik dat deze hoofdnomina topicalizatie ondergaan, en wel naar de hoogste TopP in (7). Hierdoor staan zij lineair vóór het relatieve pronomen, welke in Spec,ForcP staat. Ik geef ook bewijs dat NPs ook in de lagere TopP in (7) staan, waarmee ik het model van de linkerperiferie verder uitbreid naar het relatieve domein.

Nieuw Testamentisch Grieks is een VSO-taal, met een alternatieve SVO standaard woordvolgorde. De standaard woordvolgorde bevat een VP-intern subject en object, en een werkwoord in de T-projectie. De gemarkeerde woordvolgordes OVS, OSV, SOV en een enkele SVO-zin hebben gemeen dat er sprake is van dislocatie van de gemarkeerde constituent naar de linkerperiferie. De activatie van projecties in de linkerperiferie lijkt in hoge mate gelijk te zijn in declaratieve, vragende en relatieze

zinnen. Dit heeft theoretische consequenties voor, onder andere, Minimaliteit en de relatie tussen Inflectie en *wh*-operatoren.